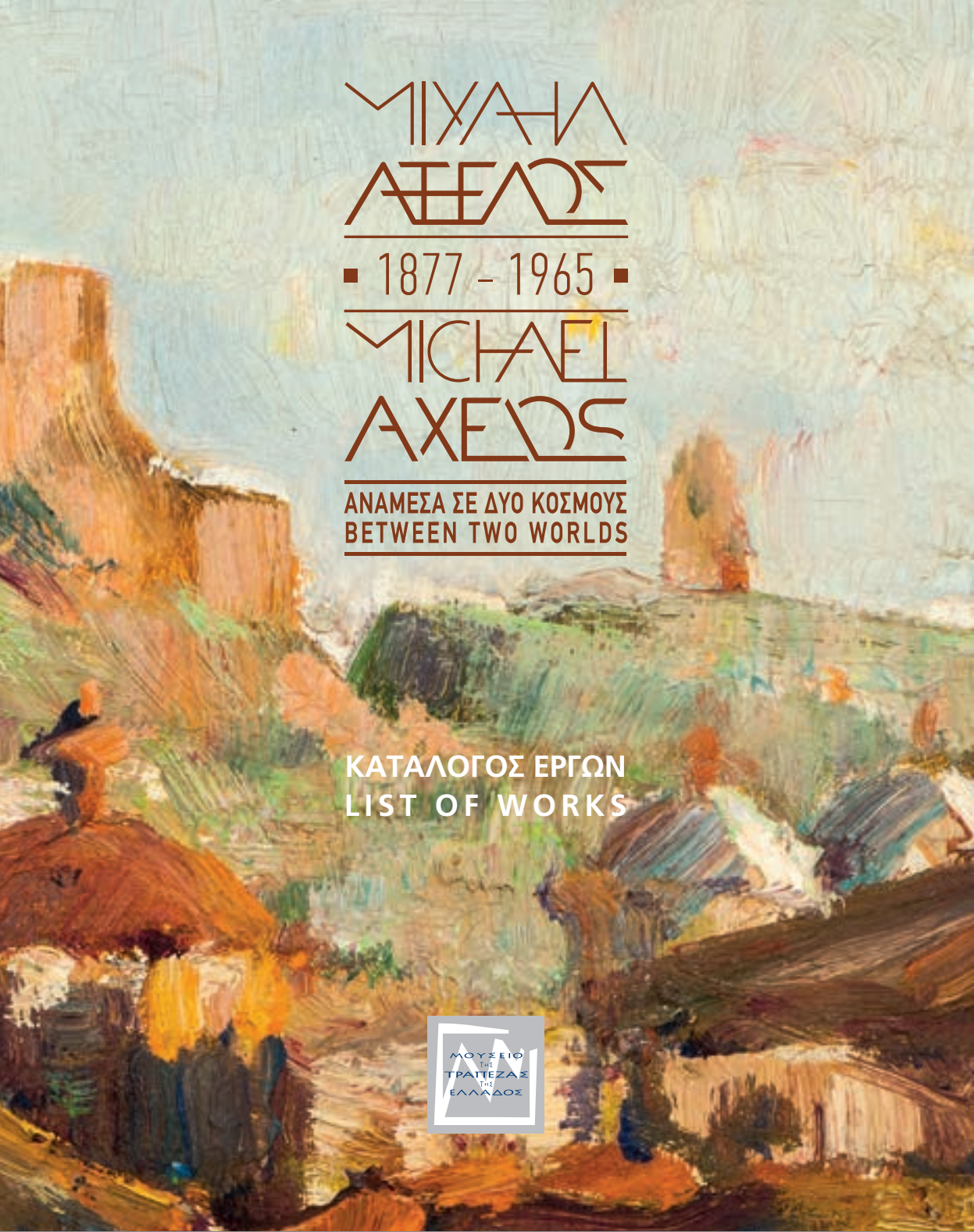
ΜΙΧΑΗΛ ΑΞΕΛΟΣ

1877 - 1965

MICHAEL AXELOS

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΥΣ
BETWEEN TWO WORLDS

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ
LIST OF WORKS

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Τυπώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Κέντρο Πολιτισμού, Έρευνας και Τεκμηρίωσης
Ελ. Βενιζέλου 21, 10250 Αθήνα
Τηλ. 210 320 3562

© 2015 – ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Printed in December 2015

BANK OF GREECE
Centre for Culture, Research and Documentation
21 E. Venizelos Avenue,
GR 10250 Athens
tel. 210 320 3562

© 2015 – BANK OF GREECE

ISBN: 978-960-7032-70-6 (print)
ISBN: 978-618-5536-33-6 (online)
https://doi.org/10.52903/ccrd.c2.2015

ΜΙΧΑΗΛ ΑΞΕΛΟΣ

1877 - 1965

MICHAEL AXELOS

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΔΥΟ ΚΟΣΜΟΥΣ
BETWEEN TWO WORLDS

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Συγγραφή κειμένων: Κωνσταντίνος Παπαχρίστου
Γενικός συντονισμός: Νίκος Δουγέκος
Επιμέλεια έκθεσης: Ειρήνη Παλιούρα
Εξωτερικός συνεργάτης: Δήμητρα Νικολού
Έρευνα, τεκμηρίωση και επιλογή αρχειακού υλικού:
Κυριακή Γιάνναρη
Γλωσσική επιμέλεια κειμένων: Χριστίνα Λιναρδάκη
Μεταφράσεις: Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών /
Τμήμα Εκδόσεων και Μεταφράσεων
Γραφιστικός σχεδιασμός & φωτογράφιση: Νίκος Δουγέκος
Εξωτερικοί συνεργάτες: Γιάννης Μαρτζούκος
Ευάγγελος Χρυσοφάκης
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση, εκτύπωση και βιβλιοδεσία:
Ίδρυμα Εκτύπωσης Τραπεζογραμματίων και Αξιών
της Τράπεζας της Ελλάδος/Τμήμα Εκτύπωσης Ειδικών Προϊόντων

Authoring: Constantinos Papachristou
General coordination: Nikos Dougekos
Exhibition curating: Irene Palioura
External collaborator: Dimitra Nikolou
Research, documentation and selection of material:
Kyriaki Giannari
Editing and proofreading: Christina Linardaki
English translations: Bank of Greece Publications and
Translation Section
Graphic design & photographing: Nikos Dougekos
External collaborators: Yiannis Martzoukos
Evangelos Chrissofakis
Typesetting and production: Bank of Greece Printing Works /
Commercial and Value Document Printing Section

Η Τράπεζα της Ελλάδος, πέρα από τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει στην οικονομική ζωή, επιδιώκει να συμβάλλει στη μελέτη, τη διαφύλαξη και την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό οργανώνει την έκθεση «Μιχαήλ Αξελός (1877-1965) – Ανάμεσα σε δύο κόσμους», τιμώντας έναν από τους εκπροσώπους της νεότερης ελληνικής ζωγραφικής που εργάστηκε στην Τράπεζα από την ίδρυσή της μέχρι το 1946.

Μέσω της έκθεσης, που γίνεται με αφορμή τα 50 χρόνια από τον θάνατο του καλλιτέχνη, η Τράπεζα της Ελλάδος επιχειρεί να επανασυστήσει στο κοινό τον εικαστικό, το έργο του οποίου τοποθετείται ανάμεσα σε δύο κόσμους: αυτόν της Τράπεζας και αυτόν της προσωπικής καλλιτεχνικής του δημιουργίας.

Έμφαση δίδεται στο ζωγραφικό έργο του Μιχαήλ Αξελού, το οποίο τεκμηριώνει την άρτια τεχνική του κατάρτιση και το αδιαμφισβήτητο ταλέντο του. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι υπήρξε ο πρώτος Έλληνας καλλιτέχνης στον οποίο ανατέθηκε, αρχικά από την Εθνική Τράπεζα και έπειτα από την Τράπεζα της Ελλάδος, ο σχεδιασμός τραπεζογραμματίων και νομισμάτων στα οποία ο ζωγράφος προσέδωσε και αισθητική αξία. Παράλληλα, φωτογραφικό υλικό, προσωπικά αντικείμενα και έγγραφα σκιαγραφούν την προσωπικότητα του καλλιτέχνη, ρίχνοντας φως σε γνωστές και άγνωστες πτυχές της ζωής του.

Θα ήταν παράλειψη να μη σημειώναμε ότι η έκθεση πραγματοποιείται χάρη στην ευγενική δωρεά του αρχείου και του ζωγραφικού έργου του καλλιτέχνη από την κόρη του, Άννα Αξελού-Κοντομάτη, προς την Τράπεζα της Ελλάδος.

Γιάννης Στουρνάρας
Διοικητής

Apart from its central role in Greece's economic and financial life, the Bank of Greece is also committed to supporting the study, preservation and promotion of the country's cultural heritage. As part of this broader mission, the Bank thus takes great pride in holding the exhibition entitled "Michael Axelos (1877-1965) – Between two worlds" to pay tribute to a significant exponent of modern Greek painting, who worked at the Bank from its establishment to 1946.

With this exhibition, held on the occasion of 50 years from the artist's death, the Bank of Greece seeks to reintroduce the public to an artist whose output straddles two different worlds: the world of the Bank and the one of his personal artistic creations.

The focus of the exhibition is on Michael Axelos's painting oeuvre, which attests to his solid technique and undeniable talent. It was not by chance that he was the first Greek artist to be entrusted, initially by the National Bank of Greece and subsequently by the Bank of Greece, with the design of banknotes and coins, which he imbued with an aesthetic quality. The exhibition also features photographs, personal objects and documents that offer insights into the artist's personality, while shedding light on both known and unknown aspects of his life.

It would be remiss of me not to mention that this exhibition would not have been possible without the contribution of the artist's daughter, Anna Axelou-Kontomati, who has generously donated his personal archive and works to our Bank.

Yannis Stournaras
Governor of the Bank of Greece

Μιχαήλ Αξελός
(1877-1965)
Ανάμεσα σε δύο κόσμους

Ο Μιχαήλ Αξελός υπήρξε ένας δημιουργός με εξαιρετικές ικανότητες και σημαντικό έργο σε διαφορετικούς τομείς. Πτυχιούχος της Νομικής Σχολής Αθηνών, της Σχολής Καλών Τεχνών και με μακρόχρονες σπουδές ζωγραφικής στο Παρίσι, αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής και του έργου του στην Τράπεζα της Ελλάδος, σχεδιάζοντας τραπεζογραμμάτια, νομίσματα και άλλες αξίες. Αντιμετώπισε τα δημιουργήματά του αυτά ως μικρά έργα τέχνης, προσδίδοντάς τους, εκτός από την πρακτική, και καλλιτεχνική αξία.

Ο κόσμος της Τράπεζας είναι ο ένας από τους δύο του τίτλου. Ο άλλος, ίσως λιγότερο γνωστός σήμερα αλλά εξίσου σημαντικός και πολύ γοητευτικός, σχετίζεται με το ζωγραφικό του έργο. Στόχος της έκθεσης είναι να αναδείξει αυτό το κομμάτι της δημιουργίας του μέσα από αντιπροσωπευτικά δείγματα της καλλιτεχνικής του πορείας. Από τα πρώιμα έργα της μαθητείας του μέχρι τις πιο ελεύθερες δημιουργίες των τελευταίων χρόνων, αναδεικνύεται ένας καλλιτέχνης με σχεδιαστική ικανότητα, καλή γνώση του χρώματος και άρτια τεχνική κατάρτιση.

Η έκθεση, που συμπίπτει με τη συμπλήρωση πενήντα ετών από τον θάνατό του, παρουσιάζει τον Μιχαήλ Αξελό στο κοινό μέσα από μια διαφορετική ματιά και φιλοδοξεί να αποτελέσει, σε συνδυασμό με τον συνοδευτικό κατάλογο, αφορμή για την επανεκτίμηση ενός σπουδαίου και πολύπλευρου έργου.

Michael Axelos
(1877-1965)
Between two worlds

Michael Axelos was an artist of exceptional skill, whose significant output spanned different genres. A graduate of the Athens Law School and of the Athens School of Fine Arts, with extensive studies in painting later on in Paris, he devoted a large part of his life and work to the Bank of Greece, where he designed banknotes, coins and security documents. He approached all of these creations as small works of art, imbuing them with artistic qualities, on top of their functional value.

The Bank of Greece is the first of the two worlds alluded to in the title, the other one being the equally important and captivating, yet perhaps still unknown world of his paintings. The aim of the present exhibition is to highlight this part of his creative output through a representative sample of his work as an artist. From his early works as a student to his freer creations in his advanced years emerges an artist with solid draughtsmanship, a profound knowledge of colour and a sound technique.

The exhibition, which coincides with the passing of 50 years since his death, presents Michael Axelos to the public through a different prism, in the hope that, together with the accompanying catalogue, it will spark a reappraisal of a significant and multi-faceted oeuvre.

ΤΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΕΡΓΟ ΕΝΟΣ ΓΝΩΣΤΟΎ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ ΜΙΧΑΗΛ ΑΞΕΛΟΣ, 1877-1965

Η δωρεά της κόρης του ζωγράφου, Άννας Αξελού-Κοντομάτη, προς την Τράπεζα της Ελλάδος έγινε το 2003 και περιλαμβάνει 1.100 περίπου έργα του πατέρα της: ελαιογραφίες, υδατογραφίες, παστέλ και σχέδια, όπως επίσης και το πλήρες αρχείο του, το οποίο προς το παρόν βρίσκεται υπό ταξινόμηση. Λόγω του όγκου αλλά και της σημασίας του υλικού, φιλοδοξία της Τράπεζας της Ελλάδος είναι να αποτελέσει, μαζί με τον πλήρη κατάλογο των έργων, τον πυρήνα ενός μελλοντικού catalogue raisonné για τον ζωγράφο. Μέχρι τότε όμως, η έκθεση που διοργανώνεται σε συνδυασμό με την παρούσα έκδοση είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για τη γνωριμία του ευρύτερου κοινού με τον καλλιτέχνη και το σημαντικό έργο του.

THE UNKNOWN WORK OF A KNOWN ARTIST MICHAEL AXELOS, 1877-1965

The donation to the Bank of Greece, in 2003, by Anna Axelou-Kontomati includes some 1,100 works by her father, artist Michael Axelos (oil paintings, watercolours, pastels and drawings), as well as his entire personal archive, which is currently being processed and classified. Given the volume and importance of this latter material, the Bank is confident that it can serve as a core, together with a complete inventory of Axelos's work, for a ***catalogue raisonné*** on the artist. Until then, the exhibition held in tandem with the present publication provides a unique opportunity for the general public to get to know the artist and his significant work.

Αυτοπροσωπογραφία,1909,
μολύβι σε χαρτί, 25,5 x 17 εκ.
Self-portrait, 1909,
pencil on paper, 25.5 x 17 cm

Αρ. Συλλογής /
Collection No. ΑΞ253

Σπουδή προσώπων, 1895, μολύβι σε χαρτί, 32,3 x 25,7 εκ.
Study of heads, 1895, pencil on paper, 32.3 x 25.7 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ731

Τα χρόνια της Σχολής Καλών Τεχνών

Ο Αξελός ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη Νομική Σχολή το 1902. Στη Σχολή Καλών Τεχνών εγγράφηκε κατά πάσα πιθανότητα την επόμενη χρονιά, για να αποφοιτήσει το 1908. Στα βιογραφικά που έχουν εντοπιστεί στο αρχείο του, αρκετά από τα οποία έχουν συνταχθεί σε διάφορες εκδοχές από τον ίδιο, αναφέρεται ότι καθηγητές του ήταν ο Δημήτρης Γερανιώτης, ο Γεώργιος Ροϊλός, ο Γεώργιος Ιακωβίδης και ο Σπύρος Βικάτος.
Ο Σπύρος Βικάτος (1878-1960) ξεκίνησε να διδάσκει στη Σχολή το 1909, μετά δηλαδή την αποφοίτηση του Αξελού, οπότε ενδεχομένως συναντήθηκαν σε κάποια μαθήματα ή εργαστήρια μετά το πτυχίο του, για τα οποία όμως δεν έχουμε κάποια σχετική πληροφορία. Σε κάθε περίπτωση, ως καθηγητής αλλά και ως ζωγράφος, ο Βικάτος ήταν ένας από τους πιο δυναμικούς εκφραστές του συντηρητισμού της Σχολής, πολέμιος κάθε νεωτερικής τάσης, πιστός πάντοτε στην ακαδημαϊκή παράδοση.

Axelos at the Athens School of Fine Arts

Axelos completed his studies at the Athens Law School in 1902. He then enrolled at the Athens School of Fine Arts, probably the following year, graduating in 1908. Résumés retrieved from his personal archive, several of which were found in different versions, inform us that his professors included Dimitrios Geraniotis, Georgios Roilos, Georgios Iakovidis and Spyros Vikatos.
Considering that Spyros Vikatos (1878-1960) only began teaching at the School in 1909, i.e. after Axelos had graduated, we can presume that Axelos might have attended one of Vikatos's classes or workshops after graduating, although we do not know this for certain. In any event, both as a teacher and as an artist, Vikatos was one of the most fervent exponents of conservatism at the School, hostile to all modernist trends, always loyal to academicism.

Από την άλλη μεριά, ο Γεώργιος Ροϊλός (1867-1928) ήταν από τους πρώτους που, στο στενό πάντοτε πλαίσιο της Σχολής, προσπάθησε να ξεφύγει από τον απόλυτο ακαδημαϊσμό, παρουσιάζοντας τοπία στα οποία είναι συχνά εμφανή ιμπρεσιονιστικά και μετα-ιμπρεσιονιστικά στοιχεία. Αιτία για την επιλογή αυτή ήταν οι σπουδές του στη Γαλλία, και μάλιστα στην Académie Julian, με καθηγητή τον Jean Paul Laurens· στο ίδιο περιβάλλον δηλαδή και με τον ίδιο καθηγητή που συνάντησε αργότερα και ο Αξελός. Βέβαια, η περίπτωση της επιρροής του Ροϊλού στον Αξελό δεν πρέπει να θεωρείται βέβαιη, καθότι ο πρώτος δίδαξε στη Σχολή μέχρι το 1903, οπότε συναντήθηκαν μόνο στις αρχές των σπουδών του και κατόπιν από το 1910 και μετά. Κατά συνέπεια, και σε αυτή την περίοδο ισχύει ό,τι και σε εκείνη του Βικάτου.

Οι καθηγητές που σίγουρα δίδαξαν τον Αξελό καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών του ήταν ο Δημήτρης Γερανιώτης (1871-1966) και φυσικά ο Γεώργιος Ιακωβίδης (1853-1932). Ο πρώτος δίδαξε αρχικά αγαλματογραφία και, από το 1904 και μετά, σκιαγραφία στη θέση του Κωνσταντίνου Βολανάκη. Ακραιφνής συντηρητικός και αυτός, κατεξοχήν προσωπογράφος, ζωγράφιζε με συνέπεια και επιμονή τις σπουδαιότερες προσωπικότητες της Αθήνας των αρχών του εικοστού αιώνα. Ο Ιακωβίδης υπήρξε η εξέχουσα προσωπικότητα της Σχολής για περισσότερα από είκοσι χρόνια: από το 1904, που άρχισε τη διδασκαλία του, μέχρι το 1930, όταν συνταξιοδοτήθηκε. Πιστός στο πνεύμα και τη διδασκαλία της Σχολής του Μονάχου, όπου και κατάφερε να καταξιωθεί ως ζωγράφος, έγινε καθηγητής ελαιογραφίας στη Σχολή στη θέση του Νικηφόρου Λύτρα. Άριστος σχεδιαστής και ικανός χειριστής του χρώματος, προσπάθησε –και σε αρκετές περιπτώσεις κατάφερε– να ενσωματώσει στο έργο του στοιχεία των νέων τάσεων της ευρωπαϊκής ζωγραφικής. Αποφεύγοντας έναν στείρο ακαδημαϊσμό, προβληματίστηκε με τον ρόλο του φωτός και τη χρήση του χρώματος και προσπάθησε να ξεπεράσει τα αυστηρά περιγράμματα, αλλά και να ανανεώσει τη θεματογραφία του.

Κάπως έτσι θα μπορούσε, σε αδρές γραμμές, να σκιαγραφηθεί το περιβάλλον μέσα στο οποίο σπούδασε και δημιούργησε τα πρώτα του έργα ο Αξελός. Ένα περιβάλλον αυστηρό και συντηρητικό, με ελάχιστα παράθυρα προς τις νεότερες τάσεις, με προσήλωση στις βασικές αρχές της ζωγραφικής, από τεχνικής αλλά και από θεματικής πλευράς.

Georgios Roilos (1867-1928), on the other hand, was one of the first Greek artists who, within the strict boundaries of the School, tried to shift away from undiluted academicism, through his landscapes with their often perceptible impressionist and post-impressionist elements. This shift can be attributed to his studies in France, notably at the Académie Julian, under Jean-Paul Laurens, i.e. in the same setting and with the same teacher as Axelos later on. However, we cannot be certain of an influence of Roilos on Axelos, given that the former taught at the School until 1903, meaning that Axelos would have met him only at the beginning of his studies and then from 1910 onwards. We can thus assume that the two met in an extra-curricular setting, as was probably the case with Vikatos.

The two teachers under whom Axelos definitely did study throughout his years at the School were Dimitrios Geraniotis (1871-1966) and, of course, Georgios Iakovidis (1853-1932). Geraniotis initially taught Sculpture Drawing and, from 1904 onwards, Sketching in succession to Konstantinos Volanakis. A staunch conservative like Vikatos, chiefly a portraitist, he dedicated himself with consistency and perseverance to depicting distinguished Athenians of the early 20th century. Georgios Iakovidis, on the other hand, had an overwhelming presence at the School for over twenty years: from 1904 until his retirement in 1930. Faithful to the spirit and tenets of the School of Munich, where he made a name of himself as a painter, he became a professor of oil painting at the Athens School of Fine Arts in succession to Nikephoros Lytras. A superb draughtsman and colourist, he sought –and in many instances managed –to incorporate elements from the new trends in European art into his works. Shunning barren academicism, he experimented with light and colour, while also trying to part from strict outlines and to renew his subject matter.

This is broadly how one could describe the milieu in which Axelos studied and created his first works. A rigid and conservative environment, with few windows open to newer trends, marked by its adherence to the main principles of academic painting, in terms of technique and subject matter.

Για τον Αξελό, απόφοιτο ήδη της Νομικής Σχολής, το περιβάλλον αυτό ήταν εν πολλοίς αναμενόμενο. Με άλλα λόγια, ο συντηρητισμός και η αυστηρότητα που για έναν νέο φοιτητή της Σχολής Καλών Τεχνών θα μπορούσαν να αποτελέσουν ανασταλτικό παράγοντα τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια των σπουδών, για τον Αξελό ήταν μάλλον ένα ήδη γνώριμο πεδίο, πράγμα που τον βοήθησε να προσαρμοστεί γρηγορότερα και να ενσωματωθεί επιτυχώς.

For Axelos, who was already a law school graduate, such an environment must not have been anything new: the conservatism and rigidity of the Athens School of Fine Arts, which a young art student was likely to have found stifling at least during the first years at the School, was probably familiar territory for Axelos, who was therefore able to adjust and integrate faster.

Γυναικείο γυμνό, 1911, σαγκίνα σε χαρτί, 35 x 25,6 εκ.
Female nude, 1911, sanguine on paper, 35 x 25.6 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ343

Παρίσι, 1911-1914

Από το 1911 ως το 1914 ο Αξελός συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι, στην Académie Julian και στην Académie de la Grande Chaumière. Ήταν και οι δύο ελεύθερες σχολές, που λειτουργούσαν ως εναλλακτικές για όσους σπουδαστές είτε δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της επίσημης Σχολής Καλών Τεχνών, είτε επιθυμούσαν ένα πλαίσιο σπουδών λιγότερο αυστηρό και γραφειοκρατικό, περισσότερο ελεύθερο και προοδευτικό, τόσο στις αντιλήψεις περί τέχνης όσο και στην καθημερινότητα. Ο Αξελός έφθασε στο Παρίσι σε μια μάλλον μεταβατική εποχή, καθώς βρέθηκε από τη μια πλευρά στον απόηχο της έκρηξης του φωβισμού, στο Salon d'Automne του 1905, και από την άλλη στην έξαρση του κυβισμού, στα Salons του 1910 και 1911· μαζί με αυτά, η εμβληματική αναδρομική έκθεση για τον Cézanne, έναν χρόνο μετά τον θάνατό του, το 1907, και το ξεπέταγμα των Nabis, που συνδύαζαν τα διδάγματα του Cézanne με την έντονη χρωματική παλέτα των φωβιστών.

Paris, 1911-1914

From 1911 to 1914, Axelos continued his studies in Paris, at the Académie Julian and the Académie de la Grande Chaumière. Both were liberal schools that offered an alternative to those who either could not cope with the demands of the École des Beaux-Arts or who preferred a learning environment that was less rigid and bureaucratic, freer and more progressive, in terms of both artistic perceptions and daily practicalities. Axelos arrived in Paris at a time of great transition, a time still marked by the stir of the Fauvists' irruption onto the scene at the Salon d'Automne of 1905 and by the peaking of cubism at the Salons of 1910 and 1911. A time also marked by the landmark retrospective of Cézanne in 1907, one year after his death, and the emergence of the Nabis, who combined the teachings of Cézanne with the aggressive palette of the Fauves.

Αν και είχαν περάσει αρκετά χρόνια από τα σπουδαία αυτά γεγονότα, ο απόηχός τους στις ακαδημίες και στα καφέ του Montparnasse ήταν έντονος και καθημερινός. Εξίσου σαγηνευτικό ήταν το πνεύμα της Belle Époque, έστω και στην ύστερη φάση του. Πολλά χρόνια αργότερα, ο Αξελός αντιγράφει περισσότερες από μία φορές το κεφάλαιο «Παρίσι, η πόλη της αιώνιας νεότητας» από τον *Κόσμο του χθες* του Stefan Zweig (1942), προσπαθώντας ίσως να κρατήσει ζωντανή την ανάμνηση εκείνης της μικρής, αλλά αλησμόνητης, παρισινής περιόδου.
Πέρα, όμως, από τις ιδιαίτερες καλλιτεχνικές συνθήκες, η περίοδος που βρέθηκε ο Αξελός στο Παρίσι θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μεταβατική γενικά για τους Έλληνες καλλιτέχνες που μετέβαιναν στη γαλλική πρωτεύουσα. Το πρώτο κύμα, που έφθασε εκεί μέχρι το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, παρά τα έντονα μηνύματα μοντερνισμού που δέχθηκε, παρέμεινε ως επί το πλείστον πιστό στον ακαδημαϊσμό. Στις αρχές του εικοστού αιώνα, έφθασαν στο Παρίσι ο Κωνσταντίνος Μαλέας (1901) και ο Κωνσταντίνος Παρθένης (1910), οι οποίοι έχοντας ήδη ευρωπαϊκή παιδεία μπόρεσαν ευχερέστερα να αφομοιώσουν επιτυχώς τα κηρύγματα

Several years on, these momentous events still echoed in the art academies and the cafés of Montparnasse. Equally enthralling was the Belle Époque spirit, even if it was in its late phase. Many years later, Axelos would more than once copy the chapter "Paris, the city of eternal youth", from Stefan Zweig's *World of yesterday* (1942), perhaps in an attempt to keep alive the memory of that brief, yet unforgettable, time in Paris.
From another perspective, however, this was also a time of transition for the Greek artists who ventured there. The first wave of artists, who had arrived before 1900, remained largely faithful to academicism despite their exposure to the strong messages of modernism. Then, in the early 20th century came Konstantinos Maleas (1901) and Konstantinos Parthenis (1910), both of whom already had a European education and therefore could more readily assimilate the new ideas of modernism, albeit each from a different path. Shortly after Axelos, arrived the

Σπουδή γυμνού, μολύβι και χρωματιστό μολύβι σε χαρτί, 31,4 x 22,9 εκ.
Study of nude, pencil and coloured pencil on paper, 31.4 x 22.9 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ483

Σπουδή γυμνού, σαγκίνα σε χαρτί, 26,7 x 20,7 εκ.
Study of nude, sanguine on paper, 26.7 x 20.7 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ511

του μοντερνισμού, έστω από διαφορετικούς δρόμους ο καθένας. Λίγο αργότερα από τον Αξελό, άρχισαν να έρχονται στο Παρίσι οι καλλιτέχνες της λεγόμενης «γενιάς του '30», που προσέγγιζαν πλέον τον μοντερνισμό συστηματικότερα, πάντοτε σε σχέση με την ελληνική ταυτότητα.
Έχοντας την «ατυχία» να μην ανήκει σε κάποια από αυτές τις κατηγορίες, ο Αξελός προτίμησε να κινηθεί καλλιτεχνικά στην ασφάλεια της ακαδημαϊκής γνώσης. Δεν είχε τη θεωρητική υποστήριξη, ούτε την καλλιτεχνική ανάγκη να εκφραστεί πιο ριζοσπαστικά, γνωρίζοντας άλλωστε ότι με την επιστροφή του στην Τράπεζα θα αναγκαζόταν να κινηθεί σε περισσότερο συντηρητικά μονοπάτια. Εντούτοις, από αρκετά έργα του αναδεικνύονται στοιχεία που δείχνουν ότι προσπαθούσε να αποδώσει όσα είχε μάθει και δει στο Παρίσι, άλλοτε επιφανειακά και άλλοτε μέσα από μια πιο πολύπλοκη διαδικασία. Η προσπάθεια αυτή εξελίχθηκε, και εν μέρει δικαιώθηκε, στα χρόνια μετά την αποχώρησή του από την Τράπεζα.

---

artists of the so-called "Generation of the Thirties", who embraced modernism more systematically, yet always with Greekness as a point of reference.
Having the "misfortune" of not belonging to any of these groups, Axelos chose instead to develop his art within the security of academic knowledge. He did not have the theoretical inclination or the artistic urge to express himself more innovatively, knowing that he would eventually return to the Bank, where he would have to follow more conventional paths of expression. Nonetheless, several of his works contain elements that do show an effort to convey what he had learned and seen in Paris, sometimes superficially and sometimes through a more intricate process. This effort of his would be pursued further and would partly bear fruit in the years following his retirement from the Bank.

Τα χρόνια της Τράπεζας της Ελλάδος

Η επαγγελματική σταδιοδρομία του Αξελού ξεκινά στην Εθνική Τράπεζα το 1902, όταν προσλαμβάνεται με τον βαθμό του Δόκιμου. Εκεί του ανατέθηκε για πρώτη φορά το 1918 ο σχεδιασμός των νέων τύπων χαρτονομισμάτων. Μέχρι τότε, η σύνθεση ήταν έργο ξένων καλλιτεχνών και η παραγωγή τους γινόταν αποκλειστικά στο εξωτερικό, κατά κύριο λόγο στην Αγγλία, τη Γαλλία και τις ΗΠΑ. Με την έναρξη της λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος (Μάιος 1928), ο Αξελός μετατέθηκε εκεί με τον βαθμό του Τμηματάρχη Β΄. Ο πλήρης τίτλος του ήταν: «Τμηματάρχης — Προϊστάμενος του Τμήματος καταρτισμού τύπου τραπεζογραμματίων». Μέχρι το 1946, όταν συνταξιοδοτήθηκε λόγω ορίου ηλικίας, ασχολήθηκε όχι μόνο με τα τραπεζογραμμάτια, αλλά και με οτιδήποτε άλλο απαιτούσε καλλιτεχνική επιμέλεια.

The years at the Bank of Greece

Axelos's professional career starts at the National Bank of Greece, which hired him at entry-level rank in 1902. This is where he would first be assigned the design of a new series of banknotes in 1918. Until then, the artwork and production of Greek banknotes were commissioned abroad, mainly in England, France and the United States. When the Bank of Greece began operations (May 1928), Axelos transferred there. He was given a middle-level rank and appointed head of the Section responsible for the design of the new type of banknotes. Until his retirement in 1946, he would work not only on banknotes, but also on whatever else required an artistic input.

Το δελτίο ταυτότητας του Μ. Αξελού στην Τράπεζα της Ελλάδος με ημερομηνία 1 Οκτωβρίου 1930
M. Axelos's employee card at the Bank of Greece dating 1 October 1930

Ο Αξελός σε γραφείο στην Τράπεζα της Ελλάδος
Axelos at an office in the Bank of Greece

Μελέτη του εμβλήματος της Τράπεζας της Ελλάδος,1928, μολύβι σε ρυζόχαρτο, 28 x 45,3 εκ.
Study for the emblem of the Bank of Greece, 1928, pencil on rice paper, 28 x 45.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΠΠΠ17/404

«Το έμβλημα της Τραπέζης της Ελλάδος σχεδιασθέν εν είδει αρχαϊκού Νομίσματος παριστά την Αθηνάν καθήμενην επί αρχαϊκού καθίσματος εν κατατομή και βλέπουσαν προς τα δεξιά.
Επί της κεφαλής φέρει το Αττικόν κράνος, κρατεί δε διά της δεξιάς κλάδον ελαίας, σύμβολον της ειρήνης. Παρά το κάθισμα της Αθηνάς ίσταται το μυθικόν ζώον «Γρυψ» όστις παρ'αρχαίοις εθεωρείτο «χρυσοφύλαξ». Έχει σώμα λέοντος πτερωτού και κρατεί βέλος εις το στόμα, στηρίζεται δε διά των τριών ποδών επί στάχυος, συμβόλου της χρυσοφόρου πηγής και ευημερίας. Κάτωθι ακριβώς του στάχυος είναι το έτος της ιδρύσεως της Τραπέζης της Ελλάδος, 1928, και κυκλικώς περί την Αθηνάν εντός του περιβάλλοντος αυτήν κύκλου, ο τίτλος της Τραπέζης με κεφαλαία κλασσικά ψηφία.»

(Απόσπασμα Πρακτικών Γενικού Συμβουλίου της 14.5.1928)

"The emblem of the Bank of Greece, designed in the form of an archaic coin, represents the full-length figure of goddess Athena seated sideways on an archaic throne and facing right.
The deity is portrayed wearing the crested Attic helmet and holding the olivebranch, symbol of peace, in her right hand. By her side stands the mythical griffin, revered in antiquity as a custodian of gold and treasures. Arrow in mouth and with the body of a winged lion, the beast stands on ears of wheat, symbolising the source of riches and prosperity, with three of its legs. Directly below appears the year of the Bank's establishment - 1928 - and, in circular arrangement above, within the emblem perimeter, the name of the Bank in classical lettering."

(Excerpt from the Minutes of the General Council held on 14.5.1928)

Το έμβλημα της Τράπεζας της Ελλάδος, 1928, μολύβι και κάρβουνο σε χαρτί, 67 x 67 εκ.
The emblem of the Bank of Greece, 1928, pencil and charcoal on paper, 67 x 67 cm
Αρ. Συλλογής / Collection No. 747

Στο αρχείο του έχει βρεθεί μια περιγραφή των καθηκόντων του, εκδοθείσα το 1930, στην οποία αναφέρει ότι αναλάμβανε: «Μακέτες των πρώτων μεταλλικών κερμάτων, εικοσάδραχμων, δεκάδραχμων και πεντάδραχμων. Πλήρη σειρά των υπεγγύων ενσήμων (φορολογίας καπνού, οινοπνεύματος, κρατικών ενσήμων). Εικονογράφηση των κουτιών των σπίρτων του Ελληνικού Κράτους με παράσταση την Κρητικοπούλα. Ομολογίες του πρώτου προσφυγικού δανείου. Κρατικά λαχεία».

In a document dating back to 1930 and found in his personal archive, his tasks are listed as follows: "Designs for the first 20-, 10- and 5-drachma coins. Full series of tax stamps (for tobacco and alcohol products and other government revenue). Illustration for the matchbox featuring a Cretan girl. Bonds of the first refugee loan. State lottery tickets".

Μελέτη για τον λογότυπο της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας, 1932, κάρβουνο σε ρυζόχαρτο, διάμετρος 62,5 εκ.
Study for the logo of the National Mortgage Bank, 1932, charcoal on rice paper, diameter 62.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ378

Μακέτα και λεπτομέρεια πρόσθιας όψης τραπεζογραμματίου 50 δραχμών της Εθνικής Τράπεζας, 1921
Preliminary design and detail of the obverse of the 50-drachma banknote of the National Bank, 1921

Αρ. Συλλογής / Collection No. A002

Θεματολογικά, επέλεξε να χρησιμοποιήσει αρχαιοελληνικές κυρίως παραστάσεις και μοτίβα, αλλά και συμβολικές αναφορές στους τομείς της σύγχρονης ζωής (γεωργία, ναυτιλία, εμπόριο, βιοτεχνία). Διάλεγε τα θέματά του ύστερα από σχολαστική έρευνα σε σχετικά βιβλία και διεθνή περιοδικά, πολλά από τα οποία εντοπίστηκαν στη βιβλιοθήκη του. Ο σχεδιασμός χαρτονομισμάτων όμως δεν είναι υπόθεση μόνον καλλιτεχνική, αλλά και τεχνική, στην οποία υπεισέρχονται παράγοντες σχετικοί με την ασφάλεια απέναντι στις παραχαράξεις αλλά και με τη συναλλακτική ευκολία. Στο πλαίσιο αυτό, το περιθώριο της ελευθερίας ενός καλλιτέχνη είναι αρκετά περιορισμένο.

For his subject matter, Axelos mainly chose representations and motifs from Greek antiquity, but also symbolic references to modern sectors of activity (agriculture, shipping, trade, light industry and crafts). He would choose his themes after meticulous research in books and international journals, many of which were found in his library. Banknote design, however, apart from its artistic side, is also highly technical, owing to the need to incorporate security features against counterfeiting and, at the same time, to facilitate transactions. The freedom left to the artist is therefore quite limited.

Σπουδή για τον πίνακα της Διοίκησης και των Μελών του Γενικού Συμβουλίου, μολύβι και χρωματιστό μολύβι σε χαρτί, 15 x 19,9 εκ.
Study for the painting of the General Council of the Bank of Greece, pencil and coloured pencil on paper, 15 x 19.9 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ721

Ο Αξελός μπροστά από τον πίνακα του Γενικού Συμβουλίου.
Axelos in front of the painting of the General Council.

Στη διάρκεια των είκοσι χρόνων που ασχολήθηκε με τη διαδικασία αυτή (1918-1938), ο Αξελός βασιζόμενος στην εξαιρετική τεχνική του κατάρτιση, τη συνέπεια και τον ζήλο του, κατάφερε να τονίσει την αισθητική και καλλιτεχνική πλευρά ενός λειτουργικού αντικειμένου, αντιμετωπίζοντάς το τελικά ως μικρό έργο τέχνης.
Το 1938, έχοντας ήδη υπηρετήσει δέκα χρόνια στην Τράπεζα, ο Αξελός ζωγραφίζει ένα από τα πιο σημαντικά του έργα. Πρόκειται για το Γενικό Συμβούλιο της Τράπεζας της Ελλάδος, μια εντυπωσιακή πολυπρόσωπη σύνθεση και μια από τις πολύ σπάνιες περιπτώσεις ομαδικής προσωπογραφίας στη νεοελληνική τέχνη. Πέρα από την προφανή τεχνική δυσκολία στην εκτέλεση, το είδος αυτό απαιτεί την ταυτόχρονη ψυχογραφική αναπαράσταση όλων των εικονιζομένων, αλλά και τη διατήρηση των ισορροπιών και των μεταξύ τους δεσμών.

During his twenty years of involvement with banknote and coin design (1918-1938), Axelos drew on his excellent technique, consistency and passion and succeeded in highlighting the aesthetic and artistic side of these functional objects, by approaching them as small works of art.
In 1938, having already served ten years with the Bank of Greece, Axelos is painting one of his most important works: the General Council of the Bank of Greece, an impressive group portrait. This is one of the very rare examples of group portraiture in modern Greek art. Apart from the obvious practical executional difficulties involved, this genre simultaneously requires strong characterisation skills and the ability to capture the balances and links between the portrayed individuals.

Προσωπογραφία του Μ. Νεγρεπόντη – μελέτη για τον πίνακα της Διοίκησης και των Μελών του Γενικού Συμβουλίου (λεπτομέρεια), 1938, παστέλ σε χαρτί, 50,3 x 65,5 εκ.
Portrait of M. Negrepontis – study for the painting of the General Council of the Bank of Greece (detail), 1938, pastel on paper, 50.3 x 65.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ329

Μελέτη για τον πίνακα της Διοίκησης και του Γενικού Συμβουλίου, 1938, λάδι σε καμβά, 29,5 x 61,2 εκ.
Study for the painting of the General Council of the Bank of Greece, 1938, oil on canvas, 29.5 x 61.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ308

Επιπλέον, κάθε πρόσωπο πρέπει να ενταχθεί στο σύνολο, ώστε η ομαδική εικόνα να υπερισχύει κάθε ατομικής, χωρίς όμως αυτό να οφείλεται σε σχεδιαστικές ή τεχνικές ατέλειες. Για να αντιμετωπίσει αυτές τις προφανείς δυσκολίες, ο Αξελός δούλεψε το έργο σε διαφορετικές φάσεις, ολοκληρώνοντας πρώτα τα μεμονωμένα πορτρέτα των περισσότερων εικονιζόμενων, όχι ως σκαριφήματα αλλά ως ολοκληρωμένα έργα. Εξέθεσε μάλιστα εννέα από αυτά στην αίθουσα Στρατηγοπούλου το 1937, έναν χρόνο πριν ξεκινήσει την εκτέλεση του μεγάλου έργου. Σε δεύτερη φάση, ολοκλήρωσε δύο μικρότερες ελαιογραφίες (29 x 61 εκ. και 70 x 135 εκ.), εκτελώντας ταυτόχρονα προσχέδια με διάφορες τεχνικές (μολύβι, σέπια, λάδι), σε αρκετά από τα οποία είναι εμφανείς οι χαράξεις που χρησιμοποιεί.

Το έργο ολοκληρώθηκε μετά τον Πόλεμο, ύστερα από την αποχώρηση του Αξελού από την υπηρεσία. Στο Ιστορικό Αρχείο της Τράπεζας υπάρχουν τα πρακτικά της απόφασης για την αγορά του έργου, έναντι του ποσού των τεσσάρων εκατομμυρίων δραχμών (5 Φεβρουαρίου 1947) και η εντολή για την παραλαβή του (14 Ιουλίου 1948). Οι διαστάσεις του έργου στην ολοκληρωμένη μορφή του είναι 180,5 x 371 εκ. Το εντυπωσιακό τελικό αποτέλεσμα, η αρτιότητα στην τεχνική και την εκτέλεση, αλλά και η ιστορία του έργου, το οποίο, λόγω και του Πολέμου, χρειάστηκε περισσότερα από δέκα χρόνια για να ολοκληρωθεί, το καθιστούν μια ιδιαίτερη και σημαντική στιγμή στην ιστορία της νεοελληνικής τέχνης.

In addition, each figure must be integrated into a whole, in such a manner that the image of the group maintains prevalence over the individual images, but not as a result of imperfect fleshing out. In order to address these obvious challenges, Axelos worked on the project in successive phases: first, he made separate portraits of most of the officials to be represented, not merely in sketch form but as completed works. In fact, a year before starting the execution of the group portrait, i.e. in 1937, he exhibited nine of these portraits at the Stratigopoulos Gallery. In a second phase, he completed two smaller oil paintings of the group (29 x 61 cm and 70 x 135 cm) and also worked on drafts in various media (pencil, sepia, oil), in several of which the structural axes that he used are discernible.

Axelos completed this canvas after the war and after retiring from the Bank. On record in the Bank's Historical Archive are the minutes of the decision on the acquisition of the work, for an amount of four million drachmas (5 February 1947), as well as the decision authorising its acceptance (14 July 1948). The work in its completed version measures 180.5 x 371 cm. The impressive final result, the impeccable execution, but also the story behind the work, which, on account of the war and other factors, took over ten years for its completion, make it a very special case in the history of modern Greek art.

Μελέτη εισόδου του Κεντρικού Καταστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος,
μολύβι και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί, 13,7 x 20,3 εκ.
Study of the entrance of Bank of Greece Head Office,
pencil and coloured pencil on paper, 13.7 x 20.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ866

Η Διοίκησις και τα Μέλη του Γενικού Συμβουλίου εν συνεδρία κατά την 23ην Νοεμβρίου 1933, ημέραν της καταθέσεως του θεμελίου λίθου του Κεντρικού Καταστήματος της Τραπέζης της Ελλάδος, 1947, λάδι σε καμβά, 180,5 x 371 εκ.
Meeting of the General Council of the Bank of Greece on 23 November 1933, the day the foundation stone for the Bank's Head Office was laid, 1947, oil on canvas, 180.5 x 371 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 464

Παλαμήδι, Ναύπλιο, 1957,
μελάνι, τέμπερα και χρωματιστό μολύβι σε χαρτί, 34 x 47 εκ.
Palamidi, Nafplio, 1957,
ink, tempera and coloured pencil on paper, 34 x 47 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ296

Μετά την Τράπεζα

Η αποδέσμευση του Αξελού από τα υπαλληλικά του καθήκοντα σηματοδότησε μια νέα περίοδο στην καλλιτεχνική του δημιουργία. Μέχρι τότε το έργο του, είτε σχετιζόταν απόλυτα με τις τραπεζικές παραγγελίες είτε όχι, διαπνεόταν από τις αρχές του ακαδημαϊσμού, με λίγες ιμπρεσιονιστικές πινελιές, κυρίως σε κάποια τοπία. Θα μπορούσε κάποιος να επισημάνει ότι τα χρόνια που ακολούθησαν -και ιδιαίτερα μετά το 1950- η ζωγραφική του, χωρίς βέβαια να αλλάζει ριζικά, κατά κάποιον τρόπο απελευθερώνεται, γίνεται λιγότερο αυστηρή και ξεφεύγει από το συντηρητικό πλαίσιο όπου ο ίδιος την είχε συνειδητά τοποθετήσει. Σε έργα από τη σειρά των *Καραβιών*, τα περισσότερα από τα οποία ζωγραφίζει επί τόπου και όχι στο εργαστήριο, διακρίνονται αρετές που σπανίως στο παρελθόν είχαν έρθει στο προσκήνιο. Η πρώτη αλλαγή είναι εμφανής στη χρήση του χρώματος: η παλέτα αποκτά και νέες αποχρώσεις, θερμών κυρίως χρωμάτων, ενώ οι χρωματικές αντιθέσεις γίνονται πιο έντονες.

After the Bank

Retirement from the Bank of Greece freed Axelos from the full-time demands of his position, thereby opening up a new era for his artistic creation. Until then, his work, whether commissioned or not by the two banks he had worked for, had been in line with the principles of academicism, with a few impressionist touches, mostly in some of his landscapes. Although his painting would not change dramatically in the years to come, one could say that –especially after 1950– it did become more liberated, less rigid and free of the conservative constraints that Axelos had deliberately imposed on himself. In his series, ***Ships***, most of which were painted ***en plein air***, one discerns qualities rarely so apparent in his earlier output. The first striking change is in his use of colour: Axelos enriches his palette with new hues, mainly in the warm colours, and his chromatic contrasts become stronger.

Ο ζωγράφος ξεφεύγει από την αυστηρότητα των περιγραμμάτων, ενώ για πρώτη φορά η αρτιότητα του σχεδίου περνά σε δεύτερη μοίρα, υποτασσόμενη στη μαγεία του χρώματος. Ένας ιδιότυπος εξπρεσιονισμός, με στοιχεία από τη ζωγραφική των φωβιστών, χωρίς εξάρσεις και ακραίες λύσεις, είναι το στίγμα του Αξελού στα τελευταία του έργα, ιδίως στη σειρά των *Καραβιών*.

Στο ζωγραφικό του αρχείο έχουν εντοπιστεί επίσης τρία μικρά σχέδια με μολύβι: *Παλαμήδι, Ναύπλιο* (1957, 47x34 εκ.), *Κάστρο στο Παλαμήδι* (1957, 44x50 εκ.), *Από το Παλαμήδι* (1959, 33x46 εκ.). Αν και σε μεγάλη ηλικία πια, σε αυτά τα έργα ο Αξελός πειραματίζεται με τους όγκους και τα σχήματα, περιορίζοντας το χρώμα και αφαιρώντας όλα τα παραπληρωματικά στοιχεία, προσπάθεια που φανερώνει ότι είχε τη γνώση να κινηθεί και σε πιο ριζοσπαστικούς δρόμους του μοντερνισμού. Τα μικρά έργα από το Παλαμήδι δεν είχαν συνέχεια, ώστε να εξαχθούν πιο ασφαλή συμπεράσματα. Σε κάθε περίπτωση, οι αλλαγές που παρουσιάζονται κατά τη δεκαετία του ’50 και μέχρι το τέλος της ζωής του αναδεικνύουν τη γνώση και την επάρκειά του σε ένα άλλο στυλ ζωγραφικής από αυτό που είχε ως τότε προτιμήσει, αλλά και για πρώτη φορά τη διάθεσή του για εκτός πλαισίου πειραματισμούς. Δείχνουν όμως επίσης το γεγονός ότι ο Αξελός είχε, πέρα από τις άρτιες ακαδημαϊκές τεχνικές γνώσεις, και άλλες δυνατότητες, που εν πολλοίς οφείλονταν στα χρόνια του Παρισιού. Η προσωπική του ανάγκη να εμφανίσει αυτές τις δυνατότητες οδήγησε σε μερικά από τα πιο σπουδαία έργα του, στα οποία κυριαρχεί μια πρωτόγνωρα αυθόρμητη και δυναμική τεχνική.

His outlines also become softer and, for the first time the magic of colour takes precedence over drawing. A peculiar expressionism, with elements from the Fauves, yet moderate and without extremes, is the mark of Axelos in his latter period, notably in his *Ships* cycle.
His personal archive of paintings also contains three small drawings in pencil: *Palamidi, Nafplio* (1957, 47 x 34 cm), *Castle at Palamidi* (1957, 44 x 50 cm), *From Palamidi* (1959, 33 x 46 cm). Although Axelos was quite advanced in years when he produced these works, he experiments with volumes and shapes, cuts back on his use of colour and eliminates all superfluous elements, demonstrating that the more innovative paths of modernism were probably within his reach, had he wished to embrace them. However, we cannot draw definitive conclusions in this regard, as the experimentation we see in these small views of Palamidi was not pursued further. In any case, the changes that we do see during the 1950s and until the end of his life reveal a knowledge of and aptitude in a style of painting different from the one that he had chosen so far, as well as a willingness to experiment outside conventions. They also reveal that Axelos, apart from his solid academic technique, also had broader potential, largely acquired during his years in Paris. His personal need to cultivate this potential enabled him to produce some of his most important works, in which an unprecedented spontaneous and dynamic technique prevails.

Μιχαήλ Αξελός: Ανάμεσα σε δύο κόσμους

Ο Μιχαήλ Αξελός ανήκει σε μια γενιά καλλιτεχνών, όπως ο Παύλος Μαθιόπουλος (1876-1956), ο Επαμεινώνδας Θωμόπουλος (1878-1976), ο Δήμος Μπραέσσας (1880-1964) και κάποιοι ακόμη, οι οποίοι βρέθηκαν στο μεταίχμιο μεταξύ του ακαδημαϊσμού και μιας ήπιας έκφρασης τάσεων του γαλλικού κυρίως μοντερνισμού. Επιπλέον, οι ζωγράφοι αυτοί είχαν την «ατυχία» να προηγηθούν των συναδέλφων τους της αποκαλούμενης «γενιάς του '30», με αποτέλεσμα το έργο τους είτε να παραμεληθεί είτε να αντιμετωπιστεί κάτω από το βάρος της σύγκρισης με όσα σπουδαία ακολούθησαν. Μετά το 1950, ο Αξελός κάνει τη δική του προσπάθεια να ξεφύγει από τα όρια του ακαδημαϊσμού, χωρίς όμως να απεμπολήσει τις δυνατότητες με τις οποίες ήταν προικισμένος: τη σχεδιαστική ικανότητα, την καλή γνώση του χρώματος και την άρτια τεχνική του κατάρτιση.

Michael Axelos: Between two worlds

Michael Axelos belongs to a generation of artists, along with Pavlos Mathiopoulos (1876-1956), Epameinondas Thomopoulos (1878-1976), Dimos Braesas (1880-1964) and a few others, who found themselves at a crossroads between academicism and a mild expression of French, mostly, modernist trends. These artists had the "misfortune" of preceding the so-called "Generation of the Thirties" and therefore saw their work either overlooked or pale in comparison with the breakthroughs that would follow. After 1950, Axelos made his own attempt to escape from the confines of academicism, although without forsaking the skills with which he was endowed: strong draughtsmanship, a solid knowledge of colour and a sound technique. His work, often overshadowed by his own success as a banknote designer, deserves its rightful place in the history of modern Greek art.

Πορτραίτο Άννας Αξελού, 1948, μολύβι και κάρβουνο σε καμβά, 75,4 x 92 εκ.
Portrait of Anna Axelou, 1948, pencil and charcoal on canvas, 75.4 x 92 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. AΞ451

Η δωρεά Αξελού και η σημασία της – Δύο παρόμοια παραδείγματα

Στην ιστορία της τέχνης, πολλοί είναι οι καλλιτέχνες που όσο ζούσαν δεν έτυχαν της αναγνώρισης που ενδεχομένως άξιζαν. Κάποιοι από αυτούς παραδόθηκαν για πάντα στη λήθη της ιστορίας, για άλλους χρειάστηκε να περάσουν αρκετά χρόνια μετά τον θάνατό τους ώστε να επανεκτιμηθεί το έργο τους και να λάβει τη θέση που τους αξίζει. Για να επαληθευθεί η δεύτερη περίπτωση, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι εκθέσεις, οι εκδόσεις και όλες οι άλλες δραστηριότητες (συνέδρια, ημερίδες, ανακοινώσεις κ.λπ.) που ανακινούν και τροφοδοτούν την επιστημονική έρευνα. Είναι πολλά τα πρόσφατα παραδείγματα και στην περίπτωση της νεοελληνικής τέχνης. Αναφέρω ενδεικτικά δύο:

Πρώτον, την έκθεση *J. Mita, Η ζωή και το έργο του Γιάννη Μπαράκη* (Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 20 Σεπτεμβρίου-5 Δεκεμβρίου 2006) και την ομότιτλη έκδοση με κείμενα του Ευγένιου Δ. Ματθιόπουλου (*J. Mita. Η ζωή και το έργο του Γιάννη Μπαράκη (1897-1963)*, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2006). Στην περίπτωση του Μπαράκη, έγινε ολοκληρωμένη καταγραφή του έργου του και πλήρης επιστημονική μελέτη που τον ενέταξε, ουσιαστικά, στην ιστορία της νεοελληνικής τέχνης. Η έκθεση συνέβαλε στη γνωριμία του κοινού με έναν καλλιτέχνη ο οποίος, παρά το μεγάλο σε έκταση και σημαντικό σε αξία έργο του, ήταν ως τότε σχετικά άγνωστος.

Δεύτερο παράδειγμα είναι μια πιο πρόσφατη περίπτωση: Η έκθεση *Βάλιας Σεμερτζίδης 1911-1983* (Μουσείο Μπενάκη, 17 Σεπτεμβρίου–11 Νοεμβρίου 2012) και ο κατάλογός της, και τα δύο με την επιμέλεια του Νίκου Χατζηνικολάου. Εδώ, αντιμετωπίζουμε μια διαφορετική περίπτωση: Έχουμε να κάνουμε με ένα ζωγράφο ο οποίος δεν ήταν άγνωστος, δεδομένου μάλιστα ότι η Εθνική Πινακοθήκη τού είχε αφιερώσει μεγάλη αναδρομική έκθεση (7 Μαρτίου–4 Απριλίου 1977). Εντούτοις, ως τότε είχε ταυτιστεί από την κριτική με ένα συγκεκριμένο ρεύμα, τον σοσιαλιστικό ρεαλισμό, με αποτέλεσμα η ιδεολογικοποιημένη ερμηνεία να επιβάλει μια συγκεκριμένη ανάγνωση του έργου του, αφήνοντας στο σκοτάδι

The Axelos donation and its importance – Two other similar examples

Art history offers numerous examples of artists who, during their lifetime, did not receive the recognition they may have deserved. Some were committed to oblivion, whereas for others it would take years for their work to be revisited, re-appreciated and given its rightful place. When posthumous recognition does come, it is usually thanks to exhibitions, publications and other activities (conferences, workshops, papers, etc.) that rekindle and feed academic research. Modern Greek art offers several cases in point, of which I shall mention two:

First, the exhibition *J. Mita, The life and work of Yannis Mitarakis* (Benaki Museum, Athens, 20 September-5 December 2006) and the release of a publication by the same name with texts by Evgenios D. Matthiopoulos (*J. Mita. The life and work of Yannis Mitarakis (1897-1963)*, Benaki Museum, Athens 2006). In the case of Mitarakis, a complete listing of his work and comprehensive academic research were able to give him a rightful place in the history of modern Greek art. The exhibition introduced the public to an artist who, despite an extensive and important oeuvre, till then remained relatively unknown.

A second, more recent example was the exhibition *Valias Semertzidis 1911-1983* (Benaki Museum, 17 September–11 November 2012), curated by Nikos Chadjinicolaou, who also edited the catalogue. Here, we have a different situation: a painter who was not unknown, since the National Gallery of Athens had held a major retrospective of his work (7 March–4 April 1977). However, the fact that art critics had till then predominantly associated Semertzidis with a specific art movement, socialist realism, led to a politicised and narrow interpretation of his work, which overlooked many of its important facets. Chadjinicolaou's essay on the artist rectified this injustice, elucidating why it

άλλες, σημαντικές πτυχές του. Η μελέτη του Χατζηνικολάου αποκατέστησε αυτή την «αδικία», εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους συνέβη, και ανέδειξε το έργο του ζωγράφου ως σημαντική παράμετρο του ελληνικού μοντερνισμού.

Η επιλογή των παραπάνω παραδειγμάτων δεν έγινε συμπτωματικά. Κατ' αρχάς, ένα πολύ μεγάλο μέρος του έργου των προαναφερθέντων καλλιτεχνών δωρήθηκε από τους συγγενείς τους στο Μουσείο Μπενάκη, όπως συνέβη και στην περίπτωση του Μιχαήλ Αξελού προς την Τράπεζα της Ελλάδος. Δημιουργήθηκαν έτσι οι προϋποθέσεις για την αξιοποίηση του υλικού αυτού με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, αλλά και για την παρουσίασή του στο ευρύ κοινό. Και στις τρεις περιπτώσεις, μαζί με τα έργα παραχωρήθηκε και το αρχείο των ζωγράφων, άλλοτε –όπως στην περίπτωση του Αξελού– ολόκληρο και άλλοτε κατά το μεγαλύτερο μέρος του. Είναι αυτονόητη η σημασία των αρχειακών τεκμηρίων, αφού αποτελούν πολύτιμη πρωτογενή πηγή για τη διαμόρφωση μιας όσο το δυνατόν πληρέστερης εικόνας για τους ίδιους, τις απόψεις, τη στάση ζωής και φυσικά το καλλιτεχνικό τους έργο. Αξίζει, λοιπόν, στο σημείο αυτό να υπογραμμιστεί η σημασία τέτοιων προσφορών, που στοχεύουν όχι μόνο στον εμπλουτισμό των συλλογών, αλλά και στην πρόοδο της επιστημονικής έρευνας.

Πέρα όμως από την αξία του υλικού, υπάρχουν και άλλοι λόγοι που συνδέουν τα προαναφερθέντα παραδείγματα, όπως, πρώτα από όλα, η περιορισμένη αναγνωρισιμότητα. Παρά το γεγονός ότι η Εθνική Πινακοθήκη τού αφιέρωσε μεγάλη αναδρομική έκθεση τον Απρίλιο του 1984, το ζωγραφικό του έργο παραμένει σχετικά άγνωστο. Πέραν του κατατοπιστικού κειμένου του Μάνου Στεφανίδη στον κατάλογο της προαναφερθείσας έκθεσης (*Μιχαήλ Αξελός 1877-1965*, Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, Αθήνα, Απρίλιος 1984), δεν έχει δημοσιευθεί κάποια άλλη ολοκληρωμένη μελέτη για τον καλλιτέχνη. Το κύριο αίτιο για την αδιαφορία αυτή ήταν η ταύτισή του με την άλλη σπουδαία δραστηριότητά του, τη σχεδίαση χαρτονομισμάτων. Αυτή η πτυχή του έργου του επισκίασε την υπόλοιπη καλλιτεχνική του δραστηριότητα, καθώς η ιδιότητα του σχεδιαστή-δημιουργού χαρτονομισμάτων υπερίσχυσε αυτής του ζωγράφου.

had happened, and showcased Semertzidis as a significant contributor to Greek modernism.

The choice of these two parallels was not coincidental. First, just as a large number of works by Mitarakis and Semertzidis were donated by their respective family to the Benaki Museum, the same happened with Axelos and the Bank of Greece. The necessary conditions are thus in place for the donated material to enjoy value maximisation and a broad public reach. In all three cases, the donations also included the artists' personal archive, in large part or, in the case of Axelos, in its entirety. The importance of such archival records cannot be overstated, as they provide an invaluable primary source of insight into the artists themselves, their views, mindset and, needless to say, their art. Such donations, therefore, not only enrich collections, they also contribute to the advancement of academic research.

Apart from the valuable material and the circumstances of its acquisition, the three artists have other points in common, above all their limited recognisability. In the particular case of Axelos, despite the major posthumous retrospective held by the National Gallery in April 1984, his painting oeuvre remains relatively unknown. And with the exception of the insightful essay by Manos Stefanidis for the catalogue to the aforementioned exhibition (*Michael Axelos 1877-1965*, National Gallery-Alexandros Soutzos Museum, Athens, April 1984), no comprehensive study on Axelos has been published. The main reason for this lack has long been the association of Axelos with his main other line of work, banknote design. This resulted in the rest of his artistic activity being overshadowed and his being labelled a banknote designer.

Κάτι ανάλογο δηλαδή, θα μπορούσαμε να πούμε, με αυτό που συνέβη στην περίπτωση του Βάλια Σεμερτζίδη, όπου μία ερμηνεία του έργου του υπερίσχυσε και επέβαλε μία ορισμένη ανάγνωση ή ένα μέρος του έργου του κυριάρχησε εις βάρος του υπολοίπου — για διαφορετικούς βέβαια λόγους, αλλά με το ίδιο αποτέλεσμα.

Το έργο του Μ. Αξελού, πολλές φορές κρυμμένο πίσω από την επιτυχημένη του σταδιοδρομία ως σχεδιαστή χαρτονομισμάτων, αξίζει τη θέση του στην ιστορία της νεοελληνικής τέχνης. Η παρούσα έκδοση και η έκθεση των έργων του είναι η αρχή για μια περαιτέρω έρευνα, που θα αναδείξει ενδεχομένως και άλλες ενδιαφέρουσες πτυχές της ζωής και του έργου του.

Κωνσταντίνος Παπαχρίστου
Νοέμβριος 2015

Something similar, we could say, to what happened in the case of Valias Semertzidis, whose work was so lopsidedly interpreted and misappreciated — for different reasons of course, but with the same outcome.

The present publication and the exhibition of his works marks a starting point for further research, which will hopefully bring to light other interesting aspects of his life and work.

Constantinos Papachristou
November 2015

ΕΡΓΑ
WORKS

Η παλαιά Αθήνα, 1927, λάδι σε καμβά, 81,5 x 91 εκ.
Old Athens, 1927, oil on canvas, 81.5 x 91 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 18

Μητέρα και βρέφος, 1924, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 39,5 x 47,2 εκ.
Mother and infant, 1924, oil on hardboard, 39.5 x 47.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ156

Στο φως της λάμπας, 1921, λάδι σε κόντρα πλακέ, 22,8 x 27,5 εκ.
By the light of the lamp, 1921, oil on plywood, 22.8 x 27.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ194

Το παιδί με το πιατάκι, 1918, παστέλ σε χαρτί, 41,5 x 47,8 εκ.
The child with the plate, 1918, pastel on paper, 41.5 x 47.8 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ196

Το παιδί του ζωγράφου, 1919, παστέλ σε χαρτί, 45,5 x 35,2 εκ.
The painter's child, 1919, pastel on paper, 45.5 x 35.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ158

Ο ύπνος, 1918, λάδι σε κόντρα πλακέ, 17,9 x 23,9 εκ.
The sleep, 1918, oil on plywood, 17.9 x 23.9 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ191

Τοπίο, 1930, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 21,5 x 27,3 εκ.
Landscape, 1930, oil on hardboard, 21.5 x 27.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. Α‡207

Μητέρα με βρέφος, 1924, λάδι σε κόντρα πλακέ, 27,6 x 35,3 εκ.
Mother with infant, 1924, oil on plywood, 27.6 x 35.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ162

Tuileries, Paris, 1911-14, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 13,5 x 16,5 εκ.
Tuileries, Paris, 1911-14, oil on hardboard, 13.5 x 16.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ336

Τοπίο, 1911-14, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 14 x 18,3 εκ.
Landscape, 1911-14, oil on hardboard, 14 x 18.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ337

Νεκρή φύση, 1928, παστέλ σε χαρτί, 36 x 26,5 εκ.
Still life, 1928, pastel on paper, 36 x 26.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ255

Nature Morte – Κυδώνια, 1926, λάδι σε καμβά, 59,6 x 77,8 εκ.
Still life – Quinces, 1926, oil on canvas, 59.6 x 77.8 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 58

Νεκρή φύση, 1922, λάδι σε καμβά, 46,5 x 56,3 εκ.
Still life, 1922, oil on canvas, 46.5 x 56.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ187

Προσωπογραφία γυναίκας, 1935-45, παστέλ σε χαρτί, 63,2 x 48,1 εκ.
Portrait of woman, 1935-45, pastel on paper, 63.2 x 48.1 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ882

Άποψις των Αθηνών, 1954-55, λάδι σε καμβά, 63,9 x 84,5 εκ.
View of Athens, 1954-55, oil on canvas, 63.9 x 84.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 601

Αθηναϊκό τοπίο, 1943, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 14,5 x 28,5 εκ.
Athenian landscape, 1943, oil on hardboard, 14.5 x 28.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. AǂΙ60

Άποψη της Ακρόπολης από την αρχαία αγορά, 1935,
λάδι σε χαρτί επικολλημένο σε κόντρα πλακέ, 31,2 x 37,5 εκ.
View of the Acropolis from the Agora, 1935,
oil on paper mounted on plywood, 31.2 x 37.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. AΞ167

Αβησσυνός, 1929, λάδι σε καμβά, 85 x 69 εκ.
Abyssinian, 1929, oil on canvas, 85 x 69 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. Α‡90

Λουλούδια, 1956, τέμπερα σε χαρτί, 43,2 x 35,2 εκ.
Flowers, 1956, tempera on paper, 43.2 x 35.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ243

Νεκρή φύση με κυδώνια, 1938, λάδι σε κόντρα πλακέ, 43,6 x 60,5 εκ.
Still life with quinces, 1938, oil on plywood, 43.6 x 60.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ249

Χιονισμένη Αθήνα, 1920-25,
λάδι σε χαρτόνι επικολλημένο σε κόντρα πλακέ, 69,3 x 97,6 εκ.
Athens in snow, 1920-25,
oil on cardboard mounted on plywood, 69.3 x 97.6 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 432

Τοπίο, 1933, λάδι σε κόντρα πλακέ, 23,4 x 27,3 εκ.
Landscape, 1933, oil on plywood, 23.4 x 27.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ338

Ακρόπολη, 1924, λάδι σε κόντρα πλακέ, 21,2 x 31,5 εκ.
Acropolis, 1924, oil on plywood, 21.2 x 31.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ236

Άποψη της Αθήνας, 1924, λάδι σε κόντρα πλακέ, 25 x 30 εκ.
View of Athens, 1924, oil on plywood, 25 x 30 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ228

Πειραιεύς, 1934, λάδι σε καμβά, 76,5 x 180 εκ.
Piraeus, 1934, oil on canvas, 76.5 x 180 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 105

Προλιμήν Πειραιώς, λάδι σε κόντρα πλακέ, 44,5 x 46,3 εκ.
Piraeus roads, oil on plywood, 44.5 x 46.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. 447

Ξεφόρτωμα σταριού, 1937, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 52,3 x 81,5 εκ.
Unloading of grain, 1937, oil on hardboard, 52.3 x 81.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ102

Πρύμνες βαποριών, 1951, παστέλ σε χαρτί, 36,3 x 47,7 εκ.
Ship sterns, 1951, pastel on paper, 36.3 x 47.7 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ87

Το γκρίζο καράβι, 1960, λάδι και παστέλ σε χαρτί, 39,7 x 50,6 εκ.
The grey ship, 1960, oil and pastel on paper, 39.7 x 50.6 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ96

Βάρκες, 1962, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 25,2 x 34,6 εκ.
Boats, 1962, oil on hardboard, 25.2 x 34.6 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ111

Το κόκκινο λίμπερτυ, 1951,
λάδι σε χαρτί επικολλημένο σε χαρντ-μπορντ, 32,5 x 49,5 εκ.
The red liberty ship, 1951,
oil on paper mounted on hardboard, 32.5 x 49.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ88

Τρία βαπόρια, 1951, λάδι σε κόντρα πλακέ, 35,7 x 50 εκ.
Three ships, 1951, oil on plywood, 35.7 x 50 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ93

Βαπόρια στο λιμάνι του Πειραιά, 1962,
λάδι σε χαρτόνι επικολλημένο σε χαρντ-μπορντ, 25,5 x 35 εκ.
Ships at the port of Piraeus, 1962,
oil on cardboard mounted on hardboard, 25.5 x 35 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ92

Σπίτια στην Κορώνη, 1930, λάδι σε καμβά επικολλημένο σε κόντρα πλακέ, 42 x 34 εκ.
Houses in Koroni, 1930, oil on canvas mounted on plywood, 42 x 34 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ218

Ο τρύγος, 1924, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 32 x 43,7 εκ.
The grape harvest, 1924, oil on hardboard, 32 x 43.7 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ224

Χωρική, 1923, λάδι σε κόντρα πλακέ, 26,6 x 21,8 εκ.
Village woman, 1923, oil on plywood, 26.6 x 21.8 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ222

Στο αμπέλι, 1923, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 46 x 38,3 εκ.
At the vineyard, 1923, oil on hardboard, 46 x 38.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ216

Το κάστρο της Κορώνης, 1915, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 18,2 x 12,4 εκ.
The castle of Koroni, 1915, oil on hardboard, 18.2 x 12.4 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. Α‡97

Δέντρα, 1935, λάδι σε κόντρα πλακέ, 37,2 x 43 εκ.
Trees, 1935, oil on plywood, 37.2 x 43 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ217

Κυπαρίσσια, 1921, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 18,2 x 29 εκ.
Cypresses, 1921, oil on hardboard, 18.2 x 29 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ209

Δέντρα, 1928, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 20,7 x 27,2 εκ.
Trees, 1928, oil on hardboard, 20.7 x 27.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. AΞ204

Βράχος, 1920, λάδι σε κόντρα πλακέ, 18,8 x 29,8 εκ.
Rock, 1920, oil on plywood, 18.8 x 29.8 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ201

Καΐκια στο λιμάνι της Καλαμάτας, 1935, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 52 x 37,2 εκ.
Caiques at the port of Kalamata, 1935, oil on hardboard, 52 x 37.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. AΞ91

Ψαράς, 1920, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 28,3 x 36 εκ.
Fisherman, 1920, oil on hardboard, 28.3 x 36 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ339

Θαλασσογραφία, 1953, λάδι σε κόντρα πλακέ, 25 x 34,3 εκ.
Seascape, 1953, oil on plywood, 25 x 34.3 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ202

Κολυμβητές στην παραλία του Παλαιού Φαλήρου, 1935,
λάδι σε κόντρα πλακέ, 24,5 x 35,2 εκ.
Swimmers at Palaio Faliro beach, 1935, oil on plywood, 24.5 x 35.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ265

Κοριτσάκια στην άμμο, 1920-30,
λάδι σε καμβά επικολλημένο σε χαρντ-μπορντ, 26,5 x 34,8 εκ.
Girls on the beach, 1920-30,
oil on canvas mounted on hardboard, 26.5 x 34.8 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ155

Θαλασσογραφία, 1924, λάδι σε κόντρα πλακέ, 20,7 x 25,5 εκ.
Seascape, 1924, oil on plywood, 20.7 x 25.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΫ98

Σπουδή τοπίου, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 17,9 x 13,9 εκ.
Seascape study, 17.9 x 13.9 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ554

Μύκονος, 1950, λάδι σε χαρντ-μπορντ, 26,5 x 34,8 εκ.
Mykonos, 1950, oil on hardboard, 26.5 x 34.8 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ142

Παραλία Παλαιού Φαλήρου, 1949, λάδι σε κόντρα πλακέ, 18,3 x 24,5 εκ.
Palaio Faliro beach, 1949, oil on plywood, 18.3 x 24.5 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. Aǂ7

Μύκονος, 1956, λάδι σε χαρτόνι επικολλημένο σε κόντρα πλακέ, 30,8 x 50,2 εκ.
Mykonos, 1956, oil on cardboard mounted on plywood, 30.8 x 50.2 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. Aǂ245

Θαλασσογραφία, 1935-45, λάδι σε χαρτόνι επικολλημένο σε κόντρα πλακέ, 26,8 x 33,9 εκ.
Seascape, 1935-45, oil on cardboard mounted on plywood, 26.8 x 33.9 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ76

Βουλιαγμένη, 1943, λάδι σε χαρτί επικολλημένο σε χαρντ-μπορντ, 23,5 x 31,5 εκ.
Vouliagmeni, *1943, oil on paper mounted on hardboard, 23.5 x 31.5 cm*

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ72

Εκκλησάκι στα Βίλια, 1964, λάδι σε καμβά επικολλημένο σε κόντρα πλακέ, 40,2 x 50,1 εκ.
Chapel at Vilia, 1964, oil on canvas mounted on plywood, 40.2 x 50.1 cm

Αρ. Συλλογής / Collection No. ΑΞ262

Χρονολόγιο
Chronology

1877, Ιούλιος / July

Ο Μιχαήλ Αξελός γεννιέται στη Σητεία της Κρήτης. Ο πατέρας του, Κωνσταντίνος Αξελός (1844-1913), ο οποίος καταγόταν από το Πήλιο, είχε διοριστεί Διοικητής στο Λασίθι και κατόπιν διετέλεσε Νομάρχης Λασιθίου. Η μητέρα του, Άννα (το γένος Αριστάρχη), είχε κρητική καταγωγή. Στα τέλη της δεκαετίας του 1880 η οικογένεια μετακομίζει αρχικά στον Πειραιά και ύστερα στην Αθήνα, όπου ο Μιχαήλ Αξελός ολοκληρώνει τις εγκύκλιες σπουδές του.

Michael Axelos is born in the town of Sitia, Crete, where his father, Konstantinos Axelos (1844-1913), originally from Pelion, had been appointed Governor of Lassithi, before serving as Prefect. His mother, Anna (née Aristarchi), came from Crete. In the late 1880s, the Axelos family moves to Piraeus and then to Athens, where Michael finishes his schooling.

1895

Εγγράφεται στη Νομική Σχολή Αθηνών.

He enrolls at the Athens Law School.

1902

Παίρνει το πτυχίο της Νομικής και προσλαμβάνεται με τον βαθμό του Δόκιμου στην Εθνική Τράπεζα.

He graduates from the Law School and is hired on a probationary basis by the National Bank of Greece.

1903

Εγγράφεται στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Έχει καθηγητές τον Γεώργιο Ιακωβίδη, τον Δημήτρη Γερανιώτη και τον Γεώργιο Ροϊλό, μεταξύ άλλων.

He enrolls at the Athens School of Fine Arts, where he studies under Georgios Iakovidis, Dimitrios Geraniotis and Georgios Roilos, among others.

1908

Αποφοιτά από τη Σχολή Καλών Τεχνών.

He graduates from the Athens School of Fine Arts.

1911

Παντρεύεται τη Μάρθα Ταρσούλη.

He marries Martha Tarsouli.

1911-1914

Συνεχίζει τις σπουδές του στο Παρίσι, στην Académie Julian και στην Académie de la Grande Chaumière.

He pursues further studies at the Académie Julian and the Académie de la Grande Chaumière in Paris.

1915

Εκθέτει για πρώτη φορά, στην έκθεση του Συνδέσμου Ελλήνων Καλλιτεχνών στο Ζάππειο. Θα ακολουθήσουν και άλλες τέσσερεις συμμετοχές του στην ίδια έκθεση, τα έτη 1917, 1921, 1929 και 1936.

He exhibits for the first time, at the exhibition of the Association of Greek Artists at the Zappeion Megaron, Athens. Four more participations in the same exhibition will follow, in 1917, 1921, 1929 and 1936.

1918

Η Εθνική Τράπεζα του αναθέτει τον σχεδιασμό των νέων τύπων χαρτονομισμάτων. Μέχρι το 1938 φιλοτεχνεί τις μακέτες τραπεζογραμματίων, κερμάτων και άλλων αξιών (λαχείων, ομολόγων, κ.λπ.), που εξέδιδε η Εθνική Τράπεζα αρχικά και η Τράπεζα της Ελλάδος αργότερα. Συμμετέχει στη Γαλλοελληνική έκθεση στο Ζάππειο.

Within the National Bank of Greece, he is assigned the design of Greece's new banknotes. Until 1938, he will design banknotes, coins and security documents (lottery tickets, bonds, etc.) issued initially by the National Bank and, later on, by the Bank of Greece. He participates in the Franco-Hellenic exhibition at Zappeion.

1920

Γίνεται μέλος του Συνδέσμου Ελλήνων Καλλιτεχνών.

He becomes a member of the Association of Greek Artists.

1924

Πρώτη ατομική έκθεση στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου *Παρνασσός*.

His first solo exhibition at the *Parnassos* Literary Society.

1928

Ξεκινά η συνεργασία του με την Τράπεζα της Ελλάδος. Την ίδια χρονιά, κάνει ατομική έκθεση στη γκαλερί Στρατηγοπούλου.

He transfers to the Bank of Greece. That same year, he holds a solo exhibition at the Stratigopoulos gallery.

1934

Μετέχει, μαζί με άλλους Έλληνες καλλιτέχνες, στη Μπιενάλε της Βενετίας.

He participates, along with other Greek artists, in the Venice Biennale.

1937

Εκθέτει στην γκαλερί Στρατηγοπούλου.

He exhibits at the Stratigopoulos gallery.

1938

Γίνεται ιδρυτικό μέλος του Συνδέσμου Ελλήνων Ζωγράφων.

He becomes a founding member of the Association of Greek Painters.

1946

Συνταξιοδοτείται από την Τράπεζα της Ελλάδος.

He retires from the Bank of Greece.

1950

Γίνεται μέλος της Γαλλοελληνικής Ένωσης και μετέχει στην έκθεση *De Degas à nos jours* στο Ζάππειο.

He becomes a member of the Franco-Hellenic Union. That same year, he participates in the exhibition *De Degas à nos jours* at Zappeion.

1962

Εκθέτει, για τελευταία φορά, σε ομαδική έκθεση στο *Εντευκτήριο Πνευματικής Συνεργασίας* στην Αθήνα.

He exhibits, for the last time, at a group exhibition held at the *Enteukterion Pneumatikis Synergasias* in Athens.

1965, Μάρτιος / March

Πεθαίνει στην Αθήνα.

He passes away in Athens.

1984, Απρίλιος / April

Η Εθνική Πινακοθήκη τού αφιερώνει μεγάλη αναδρομική έκθεση.

The National Gallery holds a retrospective honouring his work.

2003

Γίνεται η μεγάλη δωρεά της κόρης του, Άννας Αξελού-Κοντομάτη, προς την Τράπεζα της Ελλάδος. Η δωρεά περιλαμβάνει περισσότερα από 1.100 έργα και σχέδια του Μιχαήλ Αξελού.

His daughter, Anna Axelou-Kontomati, generously donates over 1,100 works and drawings by Michael Axelos to the Bank of Greece.

ISBN: 978-960-7032-70-6